

Dokument ze zasedání

B9-0488/2023

30.11.2023

NÁVRH USNESENÍ

předložený v souladu s čl. 112 odst. 2 a 3 a odst. 4 písm. c) jednacího řádu

o nařízení Komise, kterým se mění přílohy II a V nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005, pokud jde o maximální limity reziduí pro fipronil v některých produktech a na jejich povrchu (D089865/03 – 2023/2945(RPS))

Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin

Odpovědní poslanci: Anja Hazekamp, Maria Arena, Michal Wiezik, Jutta Paulus

Usnesení Evropského parlamentu o návrhu nařízení Komise, kterým se mění příloha II a V nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005, pokud jde o maximální limity reziduí pro fipronil v některých produktech a na jejich povrchu (D089865/03 – 2023/2945(RPS))

Evropský parlament,

- s ohledem na návrh nařízení Komise, kterým se mění přílohy II a V nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005, pokud jde o maximální limity reziduí pro fipronil v některých produktech a na jejich povrchu (D089865/03),
 - s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005 ze dne 23. února 2005 o maximálních limitech reziduí pesticidů v potravinách a krmivech rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu a o změně směrnice Rady 91/414/EHS¹, a zejména na čl. 14 odst. 1 písm. a) uvedeného nařízení,
 - s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin², a zejména na čl. 5 odst. 1 uvedeného nařízení,
 - s ohledem na články 11, 13, 168 a 191 Smlouvy o fungování Evropské unie,
 - s ohledem na stanovisko Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva ze dne 19. září 2023,
 - s ohledem na odůvodněné stanovisko Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) ze dne 13. března 2023, zveřejněné dne 13. dubna 2023³,
 - s ohledem na čl. 5a odst. 3 písm. b) a čl. 5a odst. 5 rozhodnutí Rady 1999/468/ES ze dne 28. června 1999 o postupech pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi⁴,
 - s ohledem na čl. 112 odst. 2 a 3 a odst. 4 písm. c) jednacího řádu,
 - s ohledem na návrh usnesení Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin,
- A. vzhledem k tomu, že fipronil je účinnou látkou v systémových insekticidech a v biocidech a je přijímán kořeny nebo listy rostlin a přemísťován do všech ostatních částí rostlin, což vede k tomu, že se stávají účinně toxickými pro býložravý hmyz;
- B. vzhledem k tomu, že kvůli velmi vysoké akutní toxicitě pro včely nebyl fipronil od roku

¹ Úř. věst. L 70, 16.3.2005, s. 1.

² Úř. věst. L 31, 1.2.2002, s. 1.

³ Odůvodněné stanovisko ke stanovení přípustných odchylek pro dovoz v případě fipronilu v bramborách, cukrové třtině a komoditách živočišného původu, EFSA Journal 2023;21(4):7931, <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7931>.

⁴ Úř. věst. L 184, 17.7.1999, s. 23.

2013 ve většině případů povolen pro ošetření osiva v Unii⁵ a od roku 2017 nebyl schválen pro použití podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009⁶⁷;

- C. vzhledem k tomu, že maximální limity reziduí pro fipronil byly stanoveny na příslušné mezi stanovitelnosti v souladu s článkem 18 nařízení (ES) č. 396/2005⁸;
- D. vzhledem k tomu, že v návrhu nařízení Komise navrhuje Komise zdvojnásobit maximální limity reziduí pro fipronil v cukrové třtině;
- E. vzhledem k tomu, že jelikož cukrová třtina slouží jako krmivo, Komise navrhuje zvýšit maximální limity reziduí pro fipronil také v hovězím tuku, ovčím tuku a kozím tuku, a to až na šestinásobek současné úrovně;
- F. vzhledem k tomu, že výrobce pesticidů BASF požádal o navržené přípustné odchylky pro dovoz v případě fipronilu;
- G. vzhledem k tomu, že navržené zvýšení maximálních limitů reziduí pro fipronil umožňuje používání fipronilu jako ošetření osiva v Brazílii, usnadňuje vývoz a přepravu zbytků z cukrové třtiny jako krmiva pro evropská hospodářská zvířata a usnadňuje vývoz brazilského masa do Unie;
- H. vzhledem k tomu, že nařízení (ES) č. 396/2005 stanoví, že rezidua by neměla být přítomna na úrovních, jež představují nepřijatelné riziko pro člověka a případně pro zvířata;
- I. vzhledem k tomu, že čl. 5 odst. 1 nařízení (ES) č. 178/2002 stanoví, že potravinové právo má sledovat jeden nebo více obecných cílů vysoké úrovně ochrany lidského života a zdraví a ochrany zájmů spotřebitelů, včetně poctivého jednání v obchodu s potravinami, a popřípadě zohledňuje ochranu zdraví a dobré životní podmínky zvířat, zdraví rostlin a ochranu životního prostředí;

Rizika pro včely

- J. vzhledem k tomu, že současná krize opylovačů je jednou z hlavních hrozeb pro biologickou rozmanitost a potravinové zabezpečení na celosvětové i místní úrovni; vzhledem k tomu, že tato krize může zhoršit problém skrytého hladu, narušuje odolnost ekosystémů a může destabilizovat ekosystémy, které tvoří systém podpory našeho

⁵ Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 781/2013 ze dne 14. srpna 2013, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 540/2011, pokud jde o podmínky schválení účinné látky fipronil, a kterým se zakazuje použití a prodej osiva ošetřeného přípravky na ochranu rostlin obsahujícími uvedenou účinnou látku (Úř. věst. L 219, 15.8.2013, s. 22).

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (Úř. věst. L 309, 24.11.2009, s. 1).

⁷ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/2035 ze dne 21. listopadu 2016, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 540/2011, pokud jde o dobu platnosti schválení účinných látek fipronil a maneb (Úř. věst. L 314, 22.11.2016, s. 7).

⁸ Nařízení Komise (EU) 2019/1792 ze dne 17. října 2019, kterým se mění přílohy II, III a V nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005, pokud jde o maximální limity reziduí pro amitrol, fipronil, flupyrsulfuron-methyl, imazosulfuron, isoproturon, orthosulfamuron a triasulfuron v některých produktech a na jejich povrchu (Úř. věst. L 277, 29.10.2019, s. 66).

života⁹;

- K. vzhledem k tomu, že přibývá důkazů o tom, že používání fipronilu má ničivý dopad na biologickou rozmanitost, a zejména na včely a další opylovače¹⁰;
- L. vzhledem k tomu, že Komise ve svém sdělení ze dne 20. května 2020 nazvaném „Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy“¹¹ oznámila, že „EU bude podporovat globální transformaci směrem k udržitelným zemědělsko-potravinářským systémům v souladu s cíli této strategie a cíli udržitelného rozvoje“ a že „EU může sehrát zásadní úlohu tím, že v této strategii vymezí celosvětové standardy“;
- M. vzhledem k tomu, že v roce 2022 Komise navrhla¹² snížit maximální limity reziduí pro dva neonikotinoidy, které představují vysoké riziko pro opylovače, na nejnižší úroveň měřitelnou pomocí nejnovějších technologií a dovážené produkty již nemohou rezidua klothianidinu a thiamethoxamu obsahovat;
- N. vzhledem k tomu, že Komise uvedla, že „s ohledem na všechny faktory významné pro posuzovanou záležitost v souladu s čl. 14 odst. 2 ve spojení s článkem 11 Smlouvy o fungování Evropské unie, v němž je stanoveno, že „požadavky na ochranu životního prostředí musí být zahrnuty do vymezení a provádění politik a činností Unie, zejména s ohledem na podporu udržitelného rozvoje“, by proto všechny stávající MLR pro klothianidin a/nebo thiamethoxam stanovené nařízením (ES) č. 396/2005 měly být sníženy na mez stanovení“;
- O. vzhledem k tomu, že fipronil je podobný neonikotinoidům z důvodu podobnosti jejich toxicity, fyzikálně-chemických profilů a přítomnosti v životním prostředí¹³;
- P. vzhledem k tomu, že na fipronil by se proto měly vztahovat stejná argumentace a pravidla, které se vztahují na neonikotinoidy;

Zdravotní rizika

- Q. vzhledem k tomu, že dlouhodobý příjem fipronilu může způsobit poškození centrálního nervového systému, jater, štítné žlázy a ledvin¹⁴;

⁹ Van der Sluijs, J. P., Vaage, N. S., „Pollinators and Global Food Security: the Need for Holistic Global Stewardship“, Food ethics 1, s. 75–91 (2016), <https://doi.org/10.1007/s41055-016-0003-z>.

¹⁰ Pisa, L., Goulson, D., Yang, E. C., et al., „An update of the Worldwide Integrated Assessment (WIA) on systemic insecticides. Part 2: impacts on organisms and ecosystems“, Environmental Science and Pollution Research 28, s. 11749–11797 (2021), <https://doi.org/10.1007/s11356-017-0341-3>.

¹¹ COM(2020)0381.

¹² https://food.ec.europa.eu/food-safety-news-0/farm-fork-strategy-member-states-approve-commission-proposal-lower-pesticide-residue-threshold-2022-09-27_en,

Nařízení Komise (EU) 2023/334 ze dne 2. února 2023, kterým se mění přílohy II a V nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005, pokud jde o maximální limity reziduí pro klothianidin a thiamethoxam v některých produktech a na jejich povrchu (Úř. věst. L 47, 15.2.2023, s. 29).

¹³ Simon-Delso, N., Amaral-Rogers, V., Belzunces, L.P., et al., „Systemic insecticides (neonicotinoids and fipronil): trends, uses, mode of action and metabolites“, Environmental Science Pollution Research 22, s. 5–34 (2015), <https://doi.org/10.1007/s11356-014-3470-y>.

¹⁴ Závěry Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) ohledně přezkumu posouzení rizik účinné látky fipronil z hlediska jejího použití jako pesticidu, EFSA Scientific Report (2006) 65, s. 1–110,

- R. vzhledem k tomu, že Agentura Spojených států pro ochranu životního prostředí (EPA) klasifikuje fipronil jako „možný lidský karcinogen“;
- S. vzhledem k tomu, že přijatelný denní příjem (ADI) stanovený pro fipronil je nízký, konkrétně 0,0002 mg/kg tělesné hmotnosti denně;
- T. vzhledem k tomu, že úřad EFSA ve svém odůvodněném stanovisku ze dne 13. března 2023 zohlednil ve svém krátkodobém posouzení expozice pouze rezidua v cukrové třtině a komoditách živočišného původu, u nichž by byla nutná změna stávajících maximálních limitů reziduí, tj. v hovězím, ovčím a kozím tuku;
- U. vzhledem k tomu, že fipronil se však stále široce používá při ochraně proti škůdcům a nadměrně se používá při léčebné regulaci vektorů zvířat v zájmovém chovu a hospodářských zvířat, což vede k všudypřítomné kontaminaci životního prostředí¹⁵;
- V. vzhledem k tomu, že fipronil a jeho metabolity byly zjištěny ve vzorcích z prostředí, jako je povrchová voda, pitná voda, vnitřní a venkovní prach, a vzorcích potravin, včetně zeleniny, vzorků stravy, vajec, mléka, čajů atd., jakož i biologických vzorků, jako je moč, sérum a vlasy¹⁶;
- W. vzhledem k tomu, že to vše naznačuje, že fipronil je v životním prostředí všudypřítomný a s velkou pravděpodobností skončí na našem talíři a v našich tělech, a to i různými dalšími cestami expozice;
- X. vzhledem k tomu, že v roce 2017 byla odhalena rozsáhlá kontaminace miliard vajec, vaječných výrobků a drůbežího masa způsobená nezákonným používáním fipronilu v hospodářstvích s chovem drůbeže v Evropě a Asii, což vedlo k masivnímu předčasnému zabíjení kuřat a zničení vajec, vaječných výrobků a masa;
- Y. vzhledem k tomu, že podle nizozemského Národního ústavu pro veřejné zdraví a životní prostředí¹⁷ mohl být kvůli případům závažných a propracovaných podvodů v potravinářství souvisejících s fipronilem překročen v některých případech přijatelný denní příjem pro děti;
- Z. vzhledem k tomu, že poslední úplný přezkum fipronilu provedený úřadem EFSA je z roku 2006; vzhledem k tomu, že novější vědecké poznatky vyvolávají obavy, že fipronil je spojen s genotoxickými účinky¹⁸;

<https://doi.org/10.2903/j.efsa.2006.65r>; Chen, D., Li, J., Zhao, Y., and Wu, Y., „Human Exposure of Fipronil Insecticide and the Associated Health Risk“, Journal of Agricultural and Food Chemistry 2022, 12. ledna; 70 (1), s. 63–71, <https://doi.org/10.1021/acs.jafc.1c05694>.

¹⁵ Chen, D., Li, J., Zhao, Y., and Wu, Y., „Human Exposure of Fipronil Insecticide and the Associated Health Risk“, Journal of Agricultural and Food Chemistry 2022, 12. ledna; 70 (1), s. 63–71, <https://doi.org/10.1021/acs.jafc.1c05694>.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ RIVM, 28. září 2017, „Posouzení rizik dlouhodobého příjmu fipronilu prostřednictvím konzumace vajec a vaječných výrobků“, <https://www.rivm.nl/documenten/risicobeoordeling-van-lange-termijn-inname-van-fipronil-via-consumptie-van-ei-en-ei>.

¹⁸ Badgajar, P., Selkar, N., Chandratre, G., et al., „Fipronil-induced genotoxicity and DNA damage in vivo: Protective effect of vitamin E“, Human & Experimental Toxicology, 2017; 36(5): s. 508–519, <https://doi.org/10.1177/0960327116655388>; Lovinskaja, A.V., Kolumbajeva, S.Z., Kolomic, O.L.,

Závěrečné poznámky

- AA. vzhledem k tomu, že fipronil je v harmonizované klasifikaci a označování podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 klasifikován jako: „Aquatic Acute kategorie 1“, „Aquatic Chronic kategorie 1“ a „toxicita pro specifické cílové orgány – opakovaná expozice kategorie 1“¹⁹;
- AB. vzhledem k tomu, že fipronil je v navrhovaném omezení per- a polyfluoralkylových látek (PFAS) uveden jako splňující definici PFAS OECD²⁰;
- AC. vzhledem k tomu, že ve svém sdělení ze dne 14. října 2020 nazvaném „Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek – K životnímu prostředí bez toxických látek“²¹ se Komise zavázala navrhnout komplexní soubor opatření k řešení používání PFAS a kontaminace těmito látkami;
- AD. vzhledem k tomu, že Komise musí chránit životní prostředí a evropské občany na základě dostupných vědeckých informací s využitím povinností a právních možností, které nařízení (ES) č. 396/2005 a nařízení (ES) č. 178/2002 stanoví pro zajištění vysoké úrovně ochrany zdraví lidí a zvířat a životního prostředí;
- AE. vzhledem k tomu, že navrhované maximální limity reziduí nezajišťují vysokou úroveň ochrany včel a jiných opylovačů v Brazílii a nechrání zdraví občanů v Evropě, a jsou tudíž v rozporu s nařízením (ES) č. 396/2005 a s nařízením (ES) č. 178/2002;
1. staví se proti přijetí návrhu nařízení Komise;
 2. domnívá se, že návrh nařízení Komise není v souladu s cílem a obsahem nařízení (ES) č. 396/2005 a nařízení (ES) č. 178/2002;
 3. vyzývá Komisi, aby vzala návrh nařízení zpět;
 4. vyzývá Komisi, aby zachovala maximální limity reziduí pro fipronil na současné mezi stanovitelnosti a aby zamítla veškeré žádosti o přípustné odchylky pro dovoz;
 5. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi, jakož i vládám a parlamentům členských států.

Abilev, S.K., „Genotoxické účinky pesticidu fipronil v somatických a generativních buňkách myší“, Genetika 2016, květen; 52(5): s. 561–8, ruština, PMID: 29368479.

¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnice 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006 (Úř. věst. L 353, 31.12.2008, s. 1).

²⁰ <https://echa.europa.eu/fr/registry-of-restriction-intentions/-/dislist/details/0b0236e18663449b>, viz příloha A.

²¹ COM(2020)0667.